

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

Кафедра обліку у виробничій сфері

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)»
на тему:

**Власний капітал як об'єкт бухгалтерського
обліку**

Студента (-ки) 3-о курсу групи _____

напряму підготовки 6.03.05.09 «Облік і аудит»

Дитиняк М. _____
(прізвище, ім'я)

Науковий керівник:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECST _____

Члени комісії:

План:

Вступ

1. Власний капітал, його види та функції.
2. Методика формування зареєстрованого капіталу на підприємствах різних форм власності.
3. Відображення в обліку інших видів власного капіталу.

Висновок

Список використаної літератури

Вступ

Капітал – це одна з найбільш використовуваних економічних категорій, він є базою розвитку і створення підприємства і у процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу. Будь-яка організація, яка веде комерційну чи виробничу діяльність повинна мати визначений капітал, який в свою чергу представляє собою сукупність коштів і матеріальних цінностей, витрат на придбання прав і фінансових вкладень необхідних для здійснення господарської діяльності. При розгляді капіталу з різних економічних дисциплін, можна замітити певну неоднозначність. Наприклад Н.П. Кондраков у своїй роботі «Бухгалтерський облік» показує, що основним капіталом організації є майно. Для своїх певних цілей економісти розглядали питання капіталу з двох сторін: з однієї сторони капітал характеризував загальну вартість засобів у матеріальній, грошовій та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів. З іншого боку, якщо розглядати джерела фінансування можна визначити, що капітал – це сукупність форм і можливостей залучення фінансових ресурсів для одержання прибутку.

При розгляді капіталу з різних економічних дисциплін, можна замітити певну неоднозначність. Наприклад Н.П. Кондраков у своїй роботі «Бухгалтерський облік» показує, що основним капіталом організації є майно. Для своїх певних цілей економісти розглядали питання капіталу з двох сторін: з однієї сторони капітал характеризував загальну вартість засобів у матеріальній, грошовій та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів. З іншого боку, якщо розглядати джерела фінансування можна визначити, що капітал – це сукупність форм і можливостей залучення фінансових ресурсів для одержання прибутку. При розгляді економічної сутності капіталу підприємства можна розглянути такі основні його характеристики як те, що капітал є основним чинником виробництва, він характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять дохід, також важливим показником капіталу підприємства є його динаміка, вона є найважливішим показником рівня ефективності господарської діяльності.

Наприклад професор Ф.Ф. Бутинець у своїй практиці зазначає що власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності, та використовуються ним для формування його активів. Вчений провів класифікацію власного капіталу за рівнем відповідальності та за формою.

За рівнем відповідальності:

- статутний капітал;
- додатковий капітал.

За формою:

- інвестований капітал;
- нерозподілений прибуток;
- подарований капітал.

Н.М. Ткаченко у своїй роботі під назвою «Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України» склав своє визначення поняття власного капіталу – це частина в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань. Отже, в загальному сума власного капіталу – це вартість майна, яка не є його поточною чи реалізаційною вартістю, і тому вона не відображає поточну вартість власників підприємства. Завданням даної курсової роботи є відображення власного капіталу підприємства в обліку, характеристика його основних елементів, їх формування, визначення суті та функцій власного капіталу. Актуальність теми зумовлена визначальним місцем власного капіталу у створенні та функціонуванні підприємства, його особливим статусом “гаранту” організації бізнесу.

1. Власний капітал, його види та функції

Власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності будь-якого підприємства, він є одним із найважливіших показників, оскільки виконує такі функції:

- самостійності і влади – розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності та впливу його власників на підприємство;
- відповідальності і захисту прав кредиторів - відображений в балансі підприємства власний капітал є для зовнішніх користувачів мірилом відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;
- довгострокового кредитування – перебуває в розпорядженні підприємства необмежений час;
- фінансування ризику – власний капітал використовується для фінансування ризикових інвестицій, на що можуть не погодитись кредитори;
- кредитоспроможності – при наданні кредиту, за інших рівних умов, перевага надається підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю і більшим власним капіталом;
- компенсації понесених збитків – тимчасові збитки мають погашатись за рахунок власного капіталу;
- розподілу доходів і активів – частки окремих власників у капіталі є основою при розподілі фінансового результату та майна при ліквідації підприємства.

Створюється підприємство з метою отримання прибутку і реалізувати цю мету воно може лише за умови збереження свого капіталу. Створюється власний капітал двома шляхами:

- внесенням власниками підприємства грошових коштів та інших активів;
- накопиченням суми доходу, що залишається на підприємстві.

За формами власний капітал поділяється на дві категорії:

- інвестований (вкладений або сплачений капітал);
- нерозподілений прибуток.

Інвестований капітал – це сума простих та привілейованих акцій за їх номінальною (оголошеною) вартістю, а також додатково вкладений капітал, який також може бути поділений за джерелами утворення.

Нерозподілений прибуток – це частина чистого прибутку, що не була розподілена між акціонерами.

Власний капітал за рівнем відповідальності поділяється на:

- статутний капітал, сума якого визначається в установчих документах і підлягає обов'язковій реєстрації у державному реєстрі господарюючих одиниць;
- додатковий капітал (нереєстрований) – це додатково вкладений капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток.

Функції Статутного і Додаткового капіталів різні. Статутний капітал – це первісне джерело інвестування і формування майна підприємства. На відміну від Додаткового капіталу Статутний капітал забезпечує регулювання відносин власності та управління підприємством, його розмір не може бути меншим за встановлену законодавством суму.

Статутний капітал – це зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Власник, вкладаючи кошти в підприємство, очікує, що у майбутньому вкладений ним капітал зросте. Отриманий підприємством прибуток і означає приріст цього капіталу. Витрати, що збільшують собівартість (витрати обігу), і витрати, що відносяться за рахунок прибутку підприємства, зменшують нерозподілений прибуток.

Елементами власного капіталу є:

- статутний капітал;
- пайовий капітал;

- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- вилучений капітал;
- неоплачений капітал,
- нерозподілені прибутки (непокриті збитки);
- цільові надходження;
- забезпечення майбутніх витрат;
- страхові резерви.

Статутний капітал

Статутний капітал підприємства – це вартісний вираз основних і оборотних засобів, якими воно володіє. Статутний капітал реєструють в установчих документах, зокрема у договорі учасників і статуті підприємства. Наступні зміни статутного капіталу можуть відбуватися лише при умові зміни статуту і повідомлення про це органу, який його зареєстрував.

Статутний капітал на підприємствах різних форм власності (крім державної) – це внесок вкладів у майно (у грошовому виразі) засновниками підприємства при його створенні.

Статутний капітал може бути сформований за рахунок майна (основних засобів, оборотних засобів), за рахунок цінних паперів (акцій, облігацій, депозитів), за рахунок деривативів – права власності на користування природними ресурсами, майном чи обладнанням, на інтелектуальну власність, коштів в тому числі готівки та безготівкових, включаючи валюту. Акціонерним вважається товариство, що має Статутний капітал, поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості. Зменшення статутного фонду підприємства може бути внаслідок знищення майна, особливо основних засобів, внаслідок стихійного лиха чи з інших причин. У будь-якому випадку повинні бути внесені зміни до статуту підприємства.

За кредитом рахунку 40 “Статутний капітал” відображають збільшення статутного капіталу, за дебетом – його зменшення (вилучення).

Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за видами капіталу за кожним засновником, учасником, акціонером.

Пайовий капітал

Пайовий капітал – це сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, передбачена установчими документами. Дані про “Пайовий капітал” використовуються кредитними спілками, колективними підприємствами, підприємствами споживчої кооперації тощо, в яких частина власного капіталу формується у вигляді пайових внесків. Джерелами формування пайового капіталу є обов'язкові та додаткові пайові внески, які надходять від індивідуальних та колективних членів акціонерного товариства. Загальними зборами пайовиків визначаються розміри обов'язкових пайових внесків, виходячи із потреби у власних оборотних коштах. Поверненню пайовикам підлягають обов'язкові пайові внески при вибутті з числа членів даного підприємства або при ліквідації підприємства. Сума, що підлягає поверненню, визначається з урахуванням боргових зобов'язань підприємства та його фінансового стану.

Для обліку пайового капіталу, тобто вартості основних і оборотних засобів підприємств, на яких воно розпайоване (приватні орендні підприємства, акціонерні товариства, спілки власників тощо) призначено рахунок 41 “Пайовий капітал”. Цей рахунок призначений для обліку й узагальнення інформації про суми пайових внесків членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємства, житлово-будівельного кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами. Отже, пайовий капітал – це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його господарсько-фінансової діяльності. Аналітичний облік за рахунком 41 “Пайовий капітал” ведуть за видами капіталу.

Додатковий капітал

Додатковий капітал – це сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість. Додатковий капітал збільшується на суму емісійного доходу. Додатковий капітал (інший додатковий капітал)

збільшується на суму дооцінки необоротних активів, а суму безкоштовно отриманих підприємством активів від інших юридичних або фізичних осіб та інші види додаткового капіталу. Рахунок 42 “Додатковий капітал” призначений для узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також про суми дооцінки активів та вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу. За кредитом рахунку 42 “Додатковий капітал” відображають збільшення додаткового капіталу, за дебетом – його зменшення.

На субрахунку 421 “Емісійний дохід” відображають різницю між продажною і номінальною вартістю первісне розміщених акцій. На субрахунку 422 “Інший вкладений капітал” обліковують інший вкладений засновниками підприємств (крім акціонерних товариств) капітал, що перевищує статутний капітал, інші внески тощо без рішень про зміни розміру статутного капіталу. На субрахунку 423 “Дооцінка активів” відображають суму дооцінки (уцінки) активів, яку здійснюють у випадках, передбачених законодавством та положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. На субрахунку 424 “Безоплатно одержані необоротні активи” відображають вартість необоротних активів, безоплатно одержаних підприємством від інших осіб. На субрахунку 425 “Інший додатковий капітал” обліковують інші види додаткового капіталу, які не можуть бути включені до наведених вище субрахунків.

Резервний капітал

Резервний капітал – це сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства. Створюється Резервний капітал в акціонерному товаристві у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше 25% Статутного капіталу. Щорічні відрахування на поповнення Резервного капіталу передбачаються установчими документами та здійснюються за рахунок чистого прибутку, але не можуть бути менше 5% його загальної вартості.

Призначається Резервний капітал на покриття непередбачених витрат, збитків, на сплату боргів підприємства при його ліквідації. Залишки невикористаних коштів Резервного капіталу переходять на наступний рік. Рахунок 43 “Резервний капітал” призначений для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку.

Резервний капітал формують за рахунок щорічних відрахувань не менше 5% його суми і в акціонерних товариствах він має бути більшим, ніж 25% статутного капіталу. За кредитом рахунку 43 “Резервний капітал” відображають створення резервів, за дебетом – їх використання. Сальдо цього рахунку відображає залишок резервного капіталу на кінець звітного періоду. Аналітичний облік резервного капіталу ведуть за його видами та напрямками використання.

Вилучений капітал

Вилучений капітал – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його учасників. Акціонерне товариство має право викупити в акціонера оплачені ним акції з метою їх наступного анулювання, перепродажу чи поширення серед своїх працівників. Викуплені акції мають бути реалізовані або анульовані протягом року. В цей період розподіл прибутку акціонерного товариства здійснюється без врахування викуплених власних акцій. Якщо вилучені акції анулюються – зменшується Статутний капітал.

На рахунку 45 “Вилучений капітал” ведуть облік вилученого капіталу, у разі викупу власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо. За дебетом рахунку 45 “Вилучений капітал” відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених господарським товариством у його учасників, за кредитом – вартість анульованих або перепроданих акцій (часток). Аналітичний облік вилученого капіталу ведуть за видами акцій (вкладів, паїв), іншого вилученого капіталу.

Неоплачений капітал

Початкова величина статутного капіталу дорівнює вартості майна (основних засобів, матеріалів, сировини, товарів, нематеріальних активів) та коштів підприємства. Наступні внески, які повинні внести засновники підприємства, відображають як зобов'язання учасників. Тому на основі протоколу зборів учасників, де зафіксована сума статутного капіталу та часток кожного з учасників, що підлягають до внесення, складають кореспонденцію рахунків дебет 46 “Неоплачений капітал”, кредит 40 “Статутний капітал”. Внесення коштів засновниками відображають у кореспонденції рахунків дебет 30 або 31 і кредит 46 залежно від того, надійшли кошти готівкою чи в безготівковому порядку, дебет 10, 20 та ін. і кредит 46 – при надходженні від засновників основних засобів чи товарно-матеріальних цінностей. При цьому важливою є реальна оцінка вкладу учасників при внесені ними основних засобів чи товарно-матеріальних цінностей, оскільки нерідко трапляються випадки завищення їхньої вартості. Доказами реальної вартості майна, яке вносять засновники підприємства, можуть бути чеки, накладні, які засвідчують придбання. Якщо ж вони вносять раніше придбані матеріали чи основні засоби, а теперішня їх вартість неспівставна внаслідок впливу інфляції за останні роки, доказом можуть бути довідки постачальників про ціни на аналогічні види майна, або ж його експертна оцінка.

Рахунок 46 “Неоплачений капітал” призначений для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства. За дебетом рахунку відображають заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом – погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу. Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведуть за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства.

Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)

Неоплачений капітал – це сума заборгованості власників (учасників) за внесками до капіталу. При створенні акціонерного товариства та після прийняття рішення про випуск акцій і оголошення передплати на них вся сума зареєстрованого Статутного капіталу відображається за новою методологією (порівняно з тією, що існувала до 2000 р.) бухгалтерського обліку як неоплачений капітал записом: Дебет рахунка №46 “Неоплачений капітал” Кредит рахунка № 40 “Статутний капітал”. Зменшується заборгованість за акції (неоплаченого капіталу) внаслідок фактичного надходження внесків засновників та учасників акціонерного товариства, на які вони підписались. і фінансовому обліку ця операція відображається на кредиті рахунка 46 “Неоплачений капітал”. Рахунки матеріальних цінностей, нематеріальних активів, грошових коштів (у національній або іноземній валюті) дебетуються. Майно, передане в натуральній формі у власність підприємства в рахунок оплати акцій, оцінюється за домовленістю учасників. Підставою для відповідних записів у бухгалтерському обліку є документи, що засвідчують факт передачі об'єктів акціонерному товариству. Ці операції відображаються в обліку такими проводками. В оплату передплати акцій надійшли активи (за відповідними сумами): Дебет рахунка № 10 “Основні засоби” Дебет рахунка № 15 “Капітальні інвестиції” Дебет рахунка № 12 “Нематеріальні активи” Дебет рахунка № 20 “Виробничі запаси” Дебет рахунка № 30 “Каса” Дебет рахунка №31 “Рахунки в банках” Кредит рахунка № 46 “Неоплачений капітал”.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – це сума прибутку, реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку. Нерозподілений прибуток є складовою частиною власного капіталу. Це прибуток, що залишається у підприємства після виплати доходів власникам та формування Резервного капіталу.

Розраховується сума нерозподіленого прибутку поточного року за такою методикою:

$$\text{ПНПР} = \text{ПНМР} + \text{ЧППР} - \text{ДПР} - \text{В},$$

Де, ПНПР – прибуток нерозподілений поточного року;

ПНМР – прибуток нерозподілений за попередній (минулий) рік;

ЧППР – чистий прибуток поточного року;

ДПР – дивіденди за поточний рік;

В – внески на поповнення Резервного капіталу.

Сума непокритого збитку наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу. Облік нерозподіленого прибутку або збитків, якщо вони не списані за рахунок інших джерел, ведуть на рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”. За кредитом відображають різницю між балансовим прибутком та його використаною протягом звітного року сумою. Якщо підприємство має за рік балансовий збиток, то за дебетом згаданого рахунку відображають суму збитку, перенесену з рахунку 79 “Фінансові результати”. За кредитом відображають списання збитку в наступні роки. Тому схема обліку ґрунтується на бухгалтерських довідках, які є основою для записів операцій за вказаним рахунком. На субрахунку 441 “Прибуток нерозподілений” відображають наявність та рух нерозподіленого прибутку. На субрахунку 442 “Непокриті збитки” відображають непокриті збитки. Їх списання здійснюють за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного, пайового чи додаткового капіталу тощо. На субрахунку 443 “Прибуток, використаний у звітному періоді” відображають розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), виплати за облігаціями, відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді.

Забезпечення майбутніх витрат і платежів

На рахунку 47 “Забезпечення майбутніх витрат і платежів” ведуть узагальнення інформації про рух коштів, які за рішенням підприємства резервують для забезпечення майбутніх витрат і платежів і включення їх до витрат поточного періоду. За кредитом рахунку відображають нарахування забезпечень, за дебетом – їх використання.

На субрахунку 471 “Забезпечення виплат відпусток” ведуть облік руху та залишків коштів на оплату чергових відпусток працівникам. Суму забезпечення визначають щомісячно як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і відсотку, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці. На цьому субрахунку також узагальнюють інформацію про забезпечення обов'язкових відрахувань (зборів) від забезпечення виплат відпусток на збори на обов'язкове державне пенсійне страхування, на обов'язкове соціальне страхування, на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття тощо. На субрахунку 472 “Додаткове пенсійне забезпечення” ведуть облік коштів для реалізації програми пенсійного забезпечення. На субрахунку 473 “Забезпечення гарантійних зобов'язань” ведуть облік руху та залишків коштів, зарезервованих для забезпечення майбутніх витрат на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції, на проведення ремонту предметів прокату тощо. На субрахунку 474 “Забезпечення інших витрат і платежів” ведуть облік забезпечення інших наступних витрат, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 47 “Забезпечення майбутніх витрат і платежів”. Аналітичний облік забезпечення наступних витрат і платежів ведуть за їх видами, напрямками формування й використання.

Страхові резерви

На рахунку 49 “Страхові резерви” ведуть облік страхових резервів. Рахунком 49 користуються підприємства, які відповідно до законодавства страховиками і у встановленому порядку формують страхові резерви.

2. Методика формування зареєстрованого капіталу на підприємствах різних форм власності

Формування статутного капіталу державного підприємства Статутний фонд державного підприємства, що перебуває у загальнодержавній або комунальній державній власності, - це сума коштів і вартість матеріальних ресурсів, що безоплатно виділені державою в постійне розпорядження трудового колективу підприємства на правах повного господарчого відання. Чинним законодавством встановлено, що здійснюючи право повного господарчого відання, підприємство володіє, користується, розпоряджається цими ресурсами, чинить по відношенню до них будь-які дії, що не суперечать закону і цілям діяльності підприємства. Розмір статутного фонду державного підприємства визначається обсягом виробництва товарів і послуг на ньому. Джерелом формування статутного фонду державного підприємства є кошти, які належать державі.

Вони виділяються або з державного бюджету, або за рахунок інших державних підприємств - у порядку внутрішньогалузевого і міжгалузевого перерозподілу фінансових ресурсів - за розпорядженням державних органів, що виконують функції по управлінню державним майном (Фонд державного майна, міністерства і відомства України). В сучасних умовах державні підприємства, як правило нарощують свої статутні фонди за рахунок власних нагромаджень - прибутку. Частина чистого прибутку вони спрямовують на розвиток виробництва - реконструкцію, придбання нового устаткування тощо. Частина прибутку може спрямовуватися до статутного фонду на приріст власних оборотних коштів. Така потреба виникає у підприємства у зв'язку з необхідністю збільшити нормативи запасів оборотних активів, що, як правило, залежить від росту обсягів виробництва товарів та послуг. Статутний фонд приватизованого підприємства визначається в процесі інвентаризації та оцінки майна державного підприємства згідно з положенням, яке затверджене спеціально урядовою постановою.

Формування статутного капіталу акціонерного товариства

У відповідності з Законом України “Про господарські товариства” акціонерні товариства формують свої статутні фонди за рахунок реалізації акцій шляхом відкритої підписки на них чи купівлі-продажу на фондовій біржі (це стосується відкритих акціонерних товариств) або шляхом розподілу всіх акцій між засновниками без права розповсюдження акцій через відкриту підписку і купівлю-продаж на біржі (у закритих акціонерних товариствах). Таким чином, у закритих акціонерних товариствах 100 відсотків статутного фонду належать засновникам. Законодавством встановлено, що засновники відкритих акціонерних товариств зобов’язані викупити 25 % всіх акцій, тобто їхня частка в статутному фонді не може бути нижчою за 25 %. На стадії заснування при створенні відкритого акціонерного товариства юридичні та фізичні особи, які виявили бажання купити акції, тобто стати акціонерами нового підприємства повинні внести на рахунок засновників не менше 10 % вартості акцій, на які вони підписалися. Загальний розмір статутного капіталу, а також номінальна вартість та кількість акцій визначаються засновниками відповідно до мети, предмета діяльності, мінімального легального розміру статутного фонду акціонерних товариств. Засновники визначають в установчих документах і види вкладів до статутного фонду. В акціонерному товаристві це може бути майно в прямому розумінні (будинки, споруди, устаткування, машини, інші матеріальні цінності), грошові кошти в національній та іноземній валюті.

Такий висновок впливає із ст.8 Закону України ”Про цінні папери і фондову біржу”, згідно з якою акції оплачуються в карбованцях (у зв’язку з введенням національної валюти – гривні – варто було б до зазначеної статті внести відповідні зміни), а у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства, також іноземній валюті або шляхом передачі майна. Вклади у статутний фонд АТ в натуральній та нематеріальній формах підлягають оцінці в гривнях, а, отже, в акціях. За загальним правилом, порядок оцінки вкладів визначається установчими документами товариства, якщо інше не передбачено законодавством України. Оцінку вкладів у статутний фонд АТ, внесення у

натуральній формі, затверджують Установчі збори товариства. Ці правила безпосередньо стосуються вкладів фізичних і недержавних юридичних осіб-акціонерів. Вклади, які є майном державної власності, визначаються в нормативно врегульованому порядку – згідно з методикою оцінки вартості майна під час приватизації, затвердженою Кабінетом Міністрів України 22.07.1998 р. №1114. це означає, що при створенні АТ у процесі корпоратизації й інших випадках, діють загальні правила оцінки вкладів. Сума випуску акцій товариства, яке створюється на базі державного підприємства, повинна відповідати сумі статутного фонду підприємства, яка в даному разі визначається відповідно до зазначеної методики.

Крім вкладів, товариство виступає власником й іншого майна, яке на відміну від статутного фонду називається власним капіталом товариства. Це виготовлена в процесі господарювання продукція, доходи від продажу облігацій, інших цінних паперів. Це також кредити банків, інвестицій під державні контракти.

Особливістю формування статутного фонду АТ випуск акцій. Варто зазначити, що загальне поняття “статутний фонд” ще недостатньо розроблено юридичною наукою і законодавством. Єдине законодавче визначення цього поняття можна знайти в п.65 Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в Україні, затвердженою постановою КМУ від 3.04.1993 р. № 250: ”Сукупність вкладів (у грошовому виразі) учасників (власників) в майно при створенні підприємства для забезпечення його діяльності в розмірах, визначених установчими документами” (документ втратив силу з 1.01.2000 р.). характерно, що таке визначення статутного фонду співпадає з визначенням, розробленим юридичною наукою."

Статутний фонд є однією з майнових гарантій стабільності товариства як ділового партнера. З цією метою ст.24 Закону України ”Про господарські товариства” встановлено мінімальний розмір статутного фонду АТ як суму еквівалентну 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення АТ. Статутний фонд

АТ поділений на визначену установчими документами кількість акцій рівної номінальної вартості. Оскільки статутний фонд у певному розумінні є неподільним майном АТ, закон імперативно регулює порядок його зміни - збільшення або зменшення. Збільшення статутного фонду можливе лише за умови певної оплати акціонерам усіх раніше випущених акцій. Збільшується він у порядку, встановленому ДКЦПФР, зокрема, шляхом випуску нових акцій і реалізації їх за рахунок додаткових грошових, матеріальних або інших внесків акціонерів. Це так звана додаткова підписка на акції. Вона здійснюється у тому ж порядку, що і випуск акцій. Акціонери користуються переважним правом на придбання акцій додаткового випуску перед іншими особами. Збільшення статутного фонду можна здійснювати також завдяки збільшенню номінальної вартості вже випущених акцій, а також шляхом обміну облігацій на акції.

Прийняття рішення про збільшення статутного фонду належить до компетенції загальних зборів. У голосуванні про затвердження результатів підписки на додатково випущенні акції беруть участь особи, які підписалися на ці акції. Збільшення статутного фонду - це зміна статуту, тому це питання вирішують спеціальні загальні збори з питань зміни статутного фонду товариства. Зменшення статутного фонду можливе шляхом зменшення номінальної вартості випущених акцій або зменшення кількості акцій шляхом викупу частини акцій у їх власників з метою анулювання цих акцій. Зменшення статутного фонду неможливе за наявності заперечень кредиторів. Рішення про зменшення статутного фонду приймається в такому ж порядку, як і про збільшення.

Формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю і повного товариства

Товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю і повні товариства формують статутні капітали з внесків учасників. Ці внески оцінені в національній валюті, визначають частку учасників у статутному капіталі, причому у товариствах з обмеженою відповідальністю

сума внеску кожного з учасників являє собою межу його відповідальності за зобов'язаннями товариства. В товариствах з додатковою відповідальністю і повних товариствах учасники відповідають за їхні борги сумою своїх внесків у статутний фонд, а якщо сума статутного капіталу недостатня для покриття боргів товариства, то додатково ще й майном, що належить кожному учаснику.

Формування статутного капіталу в командитних товариствах

Командитне товариство включає учасників, які формують статутний фонд на засадах повного товариства, а також вкладників, які відповідають за зобов'язаннями товариства лише у межах свого вкладу до його статутного фонду. Визначений установчими документами розмір статутного фонду чи то акціонерного товариства, чи то будь-якого іншого господарського товариства у пасиві бухгалтерського балансу знаходить відображення у повній сумі незалежно від розміру коштів, що фактично надійшли від продажу акцій.

Заборгованість акціонерів і учасників по внесках у статутний фонд обраховується на окремому бухгалтерському рахунку в активі балансу. Фінансова служба підприємства повинна слідкувати, щоб кошти надходили до статутного фонду своєчасно і в повному обсязі. Законом передбачено, що протягом одного року з дня проголошення і реєстрації статутного фонду він повинен бути сплачений повністю. Викуп акцій, а також внески часток у статутні фонди акціонери і учасники товариств можуть здійснювати не лише перерахуванням грошей чи готівкою, але й за рахунок натуральних внесків (майно, матеріальні активи). При створенні статутного фонду акціонерного товариства, тобто в процесі продажу емітованих ним акцій, товариство може отримувати кошти, які являють собою різницю між продажною (ринковою), і номінальною вартістю акцій. Зростання обсягу виробництва товарів і послуг потребує нарощування статутних фондів господарських товариств.

Акціонерне товариство збільшує свій статутний фонд за рахунок:

- додаткового випуску акцій;
- спрямування прибутку на приріст статутного фонду шляхом збільшення номінальної вартості акцій.

Частина статутного фонду підприємства будь-якої організаційно-правової форми може формуватися за рахунок інвестицій іноземних юридичних або фізичних осіб.

З вище сказаного можна зробити такі висновки:

Статутний капітал - це виділені підприємству або залучені ним на засадах, визначених ним законодавством, фінансові ресурси у вигляді грошових коштів або вкладень у майно, матеріальні цінності, нематеріальні активи, цінні папери, що закріплені за підприємством на праві власності або повного господарського відання. За рахунок статутного фонду підприємство формує свої власні (основні та оборотні) кошти. Порядок і джерела формування статутних капіталів залежить від типу підприємства і форми власності, на базі якого воно функціонує. В Україні права підприємств різних форм власності та типів закріплені у чинному законодавстві, зокрема в законах України «Про власність», «Про підприємство в Україні», «Про господарські товариства».

Розмір статутного капіталу підприємства в значній мірі визначає масштаби його виробничо-господарської діяльності, хоч, природно, не існує прямого зв'язку між розмірами статутних фондів підприємств різних галузей і обсягом виробництва товарів та послуг на них, бо останнє визначається ще й такими факторами, як попит, пропозиція і ціна на товари та послуги, розмір залучених кредитів та інших позикових фінансових ресурсів. У певній мірі розмір статутного фонду впливає на можливості зовнішнього фінансування, ділову репутацію підприємства.

Початковий розмір статутного фонду підприємства фіксується в статуті або установчому договорі, які в обов'язковому порядку подаються до органів влади під час державної реєстрації підприємства. Законодавство України передбачає мінімальні розміри статутних фондів, нижче яких державна реєстрація підприємства не допускається. Ці мінімальні розміри не є сталими. У зв'язку з інфляційними явищами в економіці нерідко змінюються в законодавчому порядку.

Статутний капітал державного підприємства, що перебуває у загальнодержавній або комунальній державній власності, - це сума коштів і вартість матеріальних ресурсів, що безоплатно виділені державою в постійне розпорядження трудового колективу підприємства на правах повного господарчого відання. Чинним законодавством встановлено, що здійснюючи право повного господарчого відання, підприємство володіє, користується, розпоряджається цими ресурсами, чинить по відношенню до них будь-які дії, що не суперечать закону і цілям діяльності підприємства. Розмір статутного фонду державного підприємства визначається обсягом виробництва товарів і послуг на ньому.

Джерелом формування статутного капіталу державного підприємства є кошти, які належать державі. У відповідності з Законом України «Про господарські товариства» акціонерні товариства формують свої статутні капітали за рахунок реалізації акцій шляхом відкритої підписки на них чи купівлі-продажу на фондовій біржі (це стосується відкритих акціонерних товариств) або шляхом розподілу всіх акцій між засновниками без права розповсюдження акцій через відкриту підписку і купівлю-продаж на біржі (у закритих акціонерних товариствах). Товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю і повні товариства формують статутні фонди з внесків учасників. Командитне товариство включає учасників, які формують статутний фонд на засадах повного товариства, а також вкладників, які відповідають за зобов'язаннями товариства лише у межах свого вкладу до його статутного фонду. Вивчення особливостей формування статутного капіталу на підприємствах різних форм власності залишається відкритим і потрібним і на майбутнє. По мірі розвитку українського ринкового простору, потрібно корегувати особливості формування статутних капіталів, згідно вимог часу та загальносвітових підходів. Тільки при таких умовах можуть у повній мірі розвиватися різноманітні форми власності та економіка держави в цілому.

3. Відображення в обліку інших видів власного капіталу

Для відображення формування, змін і використання власного капіталу та забезпечень зобов'язань призначені наступні балансові та позабалансові рахунки.

Позабалансові рахунки:

- 05 «Гарантії та забезпечення надані»;
- 06 «Гарантії та забезпечення отримані».

Балансові рахунки:

- 40 «Статутний капітал»
- 41 «Пайовий капітал»
- 42 «Додатковий капітал»
- 421 «Емісійний дохід»
- 422 «Інший вкладений капітал»
- 423 «Дооцінка активів»
- 424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
- 425 «Інший додатковий капітал»
- 43 «Резервний капітал»
- 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
- 441 «Прибуток нерозподілений»
- 442 «Непокриті збитки»
- 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»
- 45 «Вилучений капітал»
- 451 «Вилучені акції»
- 452 «Вилучені вклади і паї»
- 453 «Інший вилучений капітал»
- 46 «Неоплачений капітал»
- 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»

- 471 «Забезпечення виплат відпусток»
- 472 «Додаткове пенсійне забезпечення»
- 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань»
- 474 «Забезпечення інших витрат і платежів»
- 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»
- 49 «Страхові резерви»
- 491 «Технічні резерви»
- 492 «Резерви із страхування життя»
- 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах»
- 494 «Частка перестраховиків у резервах із страхування життя»
- 495 «Результат зміни технічних резервів»
- 496 «Результат зміни резервів із страхування життя»

Рахунки 40 "Статутний капітал", 41 "Пайовий капітал", 45 "Вилучений капітал" і 46 "Неоплачений капітал" використовують для формування стартового капіталу підприємства. Залежно від організаційної форми підприємства стартовим капіталом може виступати статутний або пайовий капітал.[6] Рахунки 42 "Додатковий капітал", 43 "Резервний капітал", і 44 "Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)" призначені для обліку власного капіталу, який створюється в процесі господарської діяльності підприємства, але не є статутним капіталом. Цей капітал належить власникам і спрямовується на задоволення потреб господарюючого суб'єкта, проте він не закріплений по частках за кожним з учасників.

Основні бухгалтерські проводки обліку рахунків 4 класу:

1. Відображено борг засновників по внескам до статутного капіталу: Д-т 46 К-т 40
2. Оголошено розмір статутного капіталу: Д-т 46 К-т 40

3. Зроблені внески засновників оборотними та необоротними активами: Д-т 31, 30, 11, 10, 14... К-т 46
4. Викуп акцій Д-т 45 К-т 30, 31
5. Повернення паїв Д-т 45 К-т 30, 31....
6. Вилучення вкладів і паїв із статутного капіталу Д-т 46 К-т 45
7. Перепродаж вилучених акцій Д-т 30 К-т 45
8. Зроблені додаткові внески засновників, або іншими юридичними чи фізичними особами Д-т 10, 20, 30, 31... К-т 42
9. Повернення коштів, які були отримані раніше Д-т 42 К-т 30 ,31
10. Створено резервний капітал:
 - за рахунок прибутку Д-т 44 К-т 43
 - за рахунок додаткового капіталу Д-т 42 К-т 43
11. Використано резервний капітал на поповнення статутного капіталу Д-т 43 К-т 40
12. Списано резервний капітал на погашення збитків Д-т 43 К-т 442
13. Нараховані дивіденти за рахунок коштів резервного капіталу Д-т 43 К-т 67
14. Збільшення статутного капіталу з перереєстрації статуту Д-т 44 К-т 40
15. Відрахування у пайовий капітал за рішенням зборів Д-т 44 К-т 41
16. Покриття збитків поточного руху Д-т 441 К-т 442
17. Нарахування дивідентів Д-т 44 К-т 67

Аналітичний облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань

Назва рахунку	Аналітичний облік
40 "Статутний капітал"	За видами капіталу, за кожним засновником, учасником, акціонером
41 "Пайовий капітал"	За видами капіталу, за кожним членом сільськогосподарського виробничого кооперативу (СВК) в розрізі складових його внеску
42 "Додатковий капітал"	За видами капіталу та кожним засновником
43 "Резервний капітал"	За видами капіталу та напрямками використання
44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	За напрямками використання нерозподіленого прибутку
45 "Вилучений капітал"	За видами акцій (вкладів, паїв)
46 "Неоплачений капітал"	За видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства
47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"	За видами, напрямками формування й використання витрат
48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	За призначенням та джерелами надходження
49 "Страхові резерви"	За видами резервів

Складність управління власним капіталом полягає в тому, що в процесі поточної діяльності відбуваються безперервні зміни, пов'язані зі збільшенням або зменшенням як його загальної величини, так і окремих його складових. Для управління власним капіталом необхідна облікова інформація про засновників, їх частку у статутному капіталі, розмір прибутку та напрями його використання, ступінь незалежності підприємства від залучених джерел фінансування.

Для кращого розуміння відображення в обліку власного капіталу, розглянемо наведені нижче дані:

Таблиця 2

Типові операції за рахунком 40 “Статутний капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
За рахунок статутного капіталу сформовано пайовий капітал при	40	41

розпаюванні підприємства		
Анульовано акції підприємства	40	45
Зменшення статутного капіталу у випадках зміни часток засновників	40	46
Зменшено статутний капітал внаслідок зменшення номінальної вартості акцій	40	67
Частина пайового капіталу приєднано до статутного капіталу	41	40
Збільшення статутного капіталу за рахунок додаткового капіталу	42	40
Збільшення статутного капіталу за рахунок резервного капіталу	43	40
Збільшено статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку	44	40
Відображення внеску за вартістю, що вказана у засновницьких документах	46	40
Збільшено статутний капітал за рахунок обміну облигацій на акції	52	40
Спрямована сума дивідендів на збільшення статутного капіталу	67	40

Таблиця 3.

Типові операції за рахунком 41 “Пайовий капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Повернуто частину пайового капіталу готівкою	41	30
Повернуто частину пайового капіталу з рахунків у банку	41	31
Частина пайового капіталу приєднано до статутного капіталу	41	40
Покрито збитки за рахунок пайового капіталу	41	44
Розподілено пайовий капітал між учасниками	41	67
Одержано як внесок до пайового капіталу:		
- основні засоби	10	41
- необоротні матеріальні активи	11	41
- нематеріальні активи	12	41
- довгострокові фінансові інвестиції	14	41
- капітальні вкладення	15	41
- виробничі запаси	20	41
- молодняк тварин	21	41
- малоцінні та швидкозношувані предмети	22	41
- товари	28	41
- готівку	30	41
- кошти на поточні рахунки	31	41
- поточні фінансові інвестиції	35	41
Розпайовано підприємство	40	41
Збільшення пайового капіталу за рахунок додаткового капіталу	42	41
Збільшено пайовий капітал за рахунок розподіленого прибутку	44	41
Збільшено суму пайового капіталу за рахунок списаної довгострокової позики	50	41
Те ж за рахунок списаної короткострокової позики	60	41
1	2	3
Те ж за рахунок кредиторської заборгованості постачальників	63	41
Те ж із оплати праці	66	41
Збільшено пайовий капітал за рахунок нарахованих дивідендів учасників	67	41
Зараховано до пайового капіталу списану іншу кредиторську заборгованість	68	41

Типові операції за рахунком 42 “Додатковий капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Уцінка раніше дооцінених основних засобів	42	10
Уцінка інших необоротних матеріальних активів	42	11
Уцінка нематеріальних активів	42	12
Відображення індексації зносу основних засобів, інших необоротних матеріальних активів у зв'язку з їх до оцінкою	42	13
Списання перевищення номінальної вартості акцій за довгостроковими фінансовими інвестиціями над вартістю їхньої реалізації	42	14
Уцінка незавершеного будівництва	42	15
Списано уцінку виробничих запасів	42	20
Списано уцінку МШП	42	22
Списано уцінку товарів	42	28
Списано уцінку поточних фінансових інвестицій	42	35
Збільшення статутного капіталу за рахунок додаткового капіталу	42	40
Збільшення пайового капіталу за рахунок додаткового капіталу	42	41
Створено резервний фонд за рахунок додаткового капіталу	42	43
Зарахування додаткового капіталу до прибутку акціонерного товариства при його ліквідації і розподілі майна серед учасників	42	44
Анульовано акції, що раніше були викуплені за ціною, вищою за номінальну вартість, на суму, що перевищує номінальну вартість	42	45
Зменшення додаткового капіталу за рахунок зміни номінальної вартості акцій	42	46
Визначення доходу за безплатно отриманими основними засобами після їхньої повної амортизації	42	74
Індексація (дооцінка) основних засобів	10	42
Дооцінка необоротних матеріальних активів	11	42
дооцінка нематеріальних активів	12	42
Списання зносу основних засобів, що були проіндексовані, при їх вибутті	13	42
Відображення різниці між вартістю зарахованих як довгострокові фінансові інвестиції акцій та їх номінальною вартістю	14	42
Дооцінка незавершеного будівництва	15	42
Проведено дооцінку виробничих запасів	20	42
Оприбутковано безплатно одержаний молодняк або його дооцінка	21	42
1	2	3
Проведено дооцінку МШП або безплатне отримання	22	42
Одержано безплатно напівфабрикати або їх дооцінка	25	42
Одержано безплатно готову продукцію або її дооцінка	26	42
Одержано безплатно сільськогосподарську продукцію	27	42
Одержано безплатно товари	28	42
Відображення емісійного доходу за акціями, отриманого готівкою	30	42
Відображення емісійного доходу за акціями, отриманого на рахунок у банку	31	42

Відображення дооцінки поточних фінансових інвестицій	35	42
Зараховано цільові внески і цільові надходження як додатковий капітал	48	42

Таблиця 5.

Типові операції за рахунком 43 “Резервний капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Збільшення статутного капіталу за рахунок резервного капіталу	43	40
Погашення непокритих збитків минулих років за рахунок резервного капіталу	43	44
Створено резервний капітал за рахунок додаткового капіталу	42	43
Створено резервний капітал за рахунок прибутку звітного року	44	43

Таблиця 6.

Типові операції за рахунком 45 “Вилучений капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Викуплено акції власної підписки за готівку	45	30
Викуплено акції в акціонерів шляхом перерахування коштів через банк	45	31
Те ж шляхом передачі отриманих короткострокових векселів	45	34
За рахунок одержаної довгострокової позики погашена фактична вартість часток, викуплених товариством у його учасників	45	50
Проведено обмін акцій на облігації	45	52
За рахунок одержаної короткострокової позики погашена фактична вартість часток, викуплених товариством у його учасників	45	60
Видано вексель у рахунок погашення фактичної вартості часток, викуплених товариством у його учасників	45	62
Продано за готівку акції, викуплені підприємством	30	45
Надійшли кошти на рахунки у банку за акції, викуплені підприємством	31	45
Анульовано акції, що раніше були викуплені, на суму номінальної вартості	40	45
Анульовано акції, що раніше були викуплені, на суму, що перевищує номінальну вартість	42	45
Відображено заборгованість учасників за викуплені акції власної підписки	46	45

Таблиця 7.

Типові операції за рахунком 46 “Неоплачений капітал”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Повернуто готівкою кошти учасників, які відмовилися бути в засновниках товариства	46	30
Повернуто кошти учасників, які відмовилися бути в засновниках товариства, через банк	46	31
Відображення внеску за вартістю, що наведена у засновницьких	46	40

документах		
Відображена різниця між номінальною і продажною вартістю акцій	46	42
Відображено заборгованість учасників за викуплені акції власної підписки	46	45
Одержано від засновників як внески до статутного капіталу:		
- основні засоби	10	46
- інші необоротні матеріальні активи	11	46
- нематеріальні активи	12	46
- цінні папери (акції) інших підприємств	14	46
- незавершене будівництво чи машини і механізми у розібраному вигляді	15	46
- виробничі запаси	20	46
- молодняк худоби	21	46
- МШП	22	46
- товари	28	46
- готівку	30	46

Підсумовуючи цю курсову роботу, можна зробити такі висновки:

1. Власний капітал є невід'ємною частиною організації та функціонування будь-якого підприємства.
2. Власний капітал підприємства визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями.
3. Власний капітал виконує такі функції:
 - самостійності і влади;
 - відповідальності і захисту прав кредиторів;
 - довгострокового кредитування;
 - фінансування ризику;
 - кредитоспроможності;
 - компенсації понесених збитків;
 - розподілу доходів і активів.

Висновок

Якщо прямо відповідати на запитання «Яка роль власного капіталу у формуванні капіталу підприємства?» - Можна прийти до висновку, що: власні фінансові ресурси для кожного підприємства, хай і вкладені і у вільному стані, є тією необхідною частиною, без якої неможлива ні робота, ні подальше існування підприємства. Не дарма, серед класифікації загального капіталу, саме розподіл на власний і позиковий капітал стоїть на першому місці. Наявні в наявності власні засоби дозволяють підприємству використовувати їх як за своїм розсудом, так і в окремих випадках за законодавчо встановлених напрямів. Все залежить від джерела такого фінансування за рахунок елементів власного капіталу. Розглядаючи джерела фінансування за рахунок власних коштів можна помітити, що: за рахунок статутного капіталу можна формувати ряд необоротних засобів, тобто він повинен завжди знаходитися в розпорядженні організації. Його збільшення і зменшення жорстко закріплено законодавчо. Як джерело фінансування статутний капітал працює в двох випадках:

- при установі підприємства;
- при додатковій емісії акцій або залучення додаткових паїв.

Це означає, що як джерело фінансування статутний капітал працює досить рідко. Якщо при основі підприємства він є основою для його організації і початку господарської діяльності, то залучення засобів на вже працюючому підприємстві переслідує певні цілі:

- залучення додаткового капіталу (у випадку, якщо ціна залучення коштів з інших джерел робить їх недоступними, або потрібно залучити значну кількість коштів для фінансування інвестиційного проекту);
- зміна структури капіталу.

В останньому випадку перед керівництвом може виникнути проблема, яка полягає в тому, що при новому випуску акцій (паїв) можуть відбутися істотні зміни в структурі власників, і не завжди ці зміни можуть позитивно відбитися на подальшому положенні підприємства.

Додатковий капітал взагалі складно вважати джерелом фінансування діяльності підприємства, тому що він утворюється в основному за рахунок майна, придбаного підприємством за рахунок прибутку або його переоцінки, а також різних надходжень, закріплених законодавством РФ. В основному додатковий капітал додає різницю вартості вже наявного майна і статутним капіталом. Витрачання цих коштів також жорстко закріплено.

Резервний капітал також складно розглядати як джерело фінансування, тому що напрями його використання для окремих організацій законодавчо закріплені, для всіх інших - закріплюються установчими документами. В основному, резервний капітал використовується на покриття непередбачених збитків, втрат і виконання своїх зобов'язань, у випадку, якщо їх виконання за рахунок інших джерел неможливо.

Фонди спеціального призначення в основному спрямовані на акумулювання грошових коштів за рахунок чистого прибутку для фінансування цільових заходів. Вони утворюються за нормами і видам, затверджуваним власниками, вони ж затверджують і напрями використання. Ці фонди, як і резервний капітал, утворюються за рахунок прибутку, то їх треба вважати похідними джерелами. Нерозподілений прибуток, як видно, є самим великим і ефективним джерелом власних коштів на підприємстві, яким воно може оперувати у своїй господарській діяльності. Однак її розмір також залежить від ряду зовнішніх і внутрішніх факторів.

У складі резервів по залученню власного капіталу в даний час як основний елемент можна виділити доход від здачі майна в оренду. Найбільш широке застосування орендні відносини знайшли на підприємствах, на балансі

яких знаходиться численне нерухоме майно, відповідне для цієї мети. Це досить негативне явище, тому що найчастіше, здача майна в оренду ведеться за рахунок скорочення виробництва і демонтажу унікального обладнання, що знаходиться в здавати приміщення. По всій видимості, керівництво таких підприємств або не бачить інших можливостей у використанні виробничих площ і устаткування, або в погоні за матеріальною вигодою завдають шкоди виробництву.

У підсумку, самим головним джерелом фінансування діяльності підприємства стала нерозподілений прибуток. Для новостворених підприємств головним джерелом фінансування є статутний капітал. Однак не завжди його величина реально відповідає потребі підприємства для початку своєї діяльності. Для фінансування, призначеного для різних цілей, використовуються спеціальні цільові фінансові фонди, а в окремих випадках і резервний капітал.

Список використаної літератури:

1. Бурденко, І.М. Проблеми бухгалтерського обліку формування та вилучення власного капіталу АТ [Текст] / І.М. Бурденко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т 810.8Суми, 2004. 8 с. 1178125.
2. Бутинець, Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку [Текст]: навчальний посібник. – Житомир : ПП “Рута”, 2002. – 591 с. – ISBN 9668805981087.
3. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні [Текст]: Навч.8 практ. посібник / За ред. С.Ф. Голова. 8 Дніпропетровськ, 2000. 8 768 с. 8 ISBN 9668683803389.
4. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: Підручник/ За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця.8 38€ вид., перероб. і доп. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 672 с. 8 ISBN 9668683801583.
5. Безруких П.С. Бухгалтерський облік. М.: Бухгалтерський облік, 2013.
6. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст]: Підручник для студентів спеціальності „Облік і аудит” вищих навч. закл. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця - 58€ вид., доп. і перероб. 8 Житомир: ПП «Рута», 2013. - 726 с. 8 ISBN 9668681801285.
7. Васькин В. Учасники, статутний капітал, реорганізація та ліквідація товариств з обмеженою відповідальністю / / Фінансова газета. Регіональний випуск - 2014 - № 28;
8. Вівчар О. Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства / О.Й. Вівчар // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2013. – Вип. 19.5. – С. 146–150.
9. Губарев В. Г. Основи бухгалтерського обліку: Підручник. М.:ИКЦМарТ, 2013.
10. Єфімова О.В. Аналіз власного капіталу // Бухгалтерський облік - 2014- № 1. Стор. 95-101;
11. Журнал «Бухгалтерський облік», № 23-24, 2014.

12. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [Текст]: затверджена наказом МФУ від 30.11.99 № 291, із змінами та доповненнями.
13. Кужельний, М. В. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підручник . / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник - К. : КНЕУ, 2001. - 334 с. - ISBN 9668574800088;
14. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підручник / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.Я. Микитюк та ін. – К.: Хайтек-Прес, 2011. – 544 с.
15. Кірсанова Т. О. Система управління власним капіталом підприємства / Т.О. Кірсанова, Н.О. Коляда // Вісник СумДУ. – 2010. – №1. – С.58 – 63.
16. Кондраков П.П. Бухгалтерський облік: Підручник. М.:Инфра-М, 2013.
17. Литовченко О. Ю. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства / О.Ю. Литовченко, С.А. Макуха // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2010. – № 29. – С. 134 – 136.
18. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку [Текст] : навчальний посібник. / ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. - Житомир : ПБ «Рута», 2003. - 476 с. - ISBN 966868380168723.
19. Маркович, В.М. Функціонування підприємницького капіталу [Текст] /В.М. Маркович // Вісник НБУ, №5, 2001.
20. Макалкін І.А. Власний капітал: структура, формування і використання. // Головбух -2013 - № 18;
21. Методичні вказівки та завдання для проведення практичних занять з курсу “ Бухгалтерський облік”. - Тернопіль: ТАНГ, 2015 - 68 с.
22. Новий бухгалтерський облік в Україні (побудова і застосування): навчально-методичний посібник. - Тернопіль: Карт-бланш, 2014. –288 с.
23. Облік по-новому: вчимося працювати // Все про бухгалтерський облік. – 2015 р. - 7 червня.

24. Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики. Навчальний посібник. –К.: Знання, 2014. –245 с.
25. Пушкар М.С. Національні стандарти бухгалтерського обліку України. – Тернопіль: Лілея, 2013. –100 с.
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал».
27. Саморай А. О., Кузічкіна Н. І. Власний капітал: законодавчі зміни в обліку та порядок його формування / А.О. Саморай, Н.І. Кузічкіна // Економічні науки. – 2014. – С. 45-47.
28. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аудиту. Підручник. –К.: КНЕУ, 2015. –260 с.
29. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. –К.: А.С.К., 2014. –784 с.
30. Ткачук Н.В. Зміна статутного капіталу акціонерного товариства. / / Головбух - 2013- № 17;
31. Третьяков В., Куц А. Джерела фінансування - з чого вибрати. / / Ринок цінних паперів - 1998 - № 19. Стор.14
32. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей / за ред. П.Я. Хомина. –Тернопіль: Астон, 2014. –288 с.
33. Хен Л.Г. Негрошові внески до статутного капіталу. / / Головбух - 1999 - № 18;
34. Яровенко Т. С., Свистільник К. П. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах / Т.С. Яровенко, К.П. Свистільник // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка . – 2013. – Т.21, вип.7(2). – С. 189-194.